

Moeite met sparen? Ga sparen via een Spaarkring!

LEWENBURG Sparen. Ooit was dat heel gewoon en leerde je al vroeg dat je eerst moest sparen voordat je iets (duurs) kon kopen. Maar sparen is tegenwoordig niet meer voor iedereen heel gewoon en voor sommigen lijkt het zelfs onmogelijk. Maar er is een alternatief. Spaarkringen zijn zo'n alternatief en in dit artikel leggen Monica Helbig, Regiocoördinator Groningen-Drenthe voor Cash2grow, en Hanadi Albitar, spaarkringleider in Vinkhuizen, uit hoe dat werkt.

tekst en beeld Bram Hügel

Wat is een spaarkring?

Hanadi: 'Voor mij is het een gezellig moment om samen met andere vrouwen die niet eenzaam zijn, maar wel met anderen willen communiceren. Gezellig met elkaar praten, nieuwe mensen leren kennen en leren geld te sparen. Hoe kunnen zij geld sparen? Zij willen graag van alles proberen en natuurlijk de Nederlandse taal leren.' Monica: 'Zij zit in Vinkhuizen. De vrouwen komen samen en de kinderen gaan naar Nederlandse les via Together. De vrouwen hebben in die tijd niets te doen, dus toen had Hanadi bedacht om daar een spaarkring te beginnen.' Hanadi: 'Eén vrouw komt uit Palestina, een uit Eritrea, Somalië, Marokko, een Nederlandse vrouw en ik ben Syrische. Er is een begeleider van Together Groningen, en samen met de begeleider hebben wij overlegd dat het goed is om met de groep te praten over het geldonderwerp. Dat is gelukt, en ze hebben nu op de ene dinsdag een begeleider van Together Groningen en op de andere dinsdag hebben ze de spaarkring. Together Groningen is bedoeld om kinderen te helpen en te ondersteunen. Wat krijgen ze op school? Hebben ze moeite met iets, huiswerk, een spreekbeurt? Ze helpen graag. Ook de ouders hebben een begeleider geregeld om met hen iets te doen, iets gezelligs, spelletjes, en speeltoestel 'De Smartiez' helpt ook mee.' Monica: 'Er is ook een groep met allemaal Turkse vrouwen. Soms is Nederlands voor hen nog wat ingewikkeld. Andere groepen gebruiken het juist om Nederlands te oefenen.

Het gaat nu over vrouwen, maar spaarkringen kunnen net zo goed door een groep mannen worden opgezet. En het kan natuurlijk ook om een groep gaan met alleen autochtone Nederlanders, dus het is heel breed. Niet alleen voor mensen met een andere achtergrond of voor laagopgeleiden of voor blanke Nederlanders. Iedereen kan meedoen.'

Is dat een basis, dat je kiest voor groepen die al bestaan?

Monica: 'Het is makkelijk als een groep al bestaat. Zo'n spaarkring is eigenlijk een soort zelfhulpgroep. De groep doet alles zelf, alleen in het begin zit daar een spaarkringbegeleider bij, die opgeleid wordt door Cash2grow. Die helpt bij het spaarritueel, maar de meeste groepen bespreken ook onderwerpen over financiën. Hoe kies je een goede zorgverzekering of hoe krijg je grip op je geld en hoe zit het nu eigenlijk met belastingen en toeslagen? In het begin is de begeleider er elke keer bij en na verloop van tijd laat de begeleider die groep steeds meer los. De begeleider komt nog af en toe en is ook bereikbaar voor vragen. Het uiteindelijke doel is dat die groep dan oneindig doorgaat, bij wijze van spreken. Er wordt wel steeds een spaarperiode afgesproken,

maar dat bepaalt de groep zelf. Je wilt bijvoorbeeld nu sparen tot het einde van het jaar of tot de zomer. Dat duurt gemiddeld zo'n negen maanden, want als je drie maanden spaart dan heb je nog niet zo veel bij elkaar. Ieder stelt zijn eigen persoonlijke doel: je spaart in een groep, maar wel alleen je eigen stukje.'

Hoe werkt het?

Monica: 'Spaarkringen komen oorspronkelijk uit Afrika en landen als Turkije of Marokko. Daar gaat het zo: iedereen legt 100 euro in en de ene keer krijg jij 500 euro en de andere keer iemand anders, maar zo doen we het in Nederland niet. Wat je spaart blijft jouw geld. Het kan zijn dat iemand zegt: ik kan maar vijf euro missen, dus ik spaar vijf euro per keer. Je bepaalt zelf je persoonlijke spaardoel. En je stimuleert elkaar als groep om dat doel te halen. Dus als bijvoorbeeld Hanadi zegt: ik wil op vakantie met de kinderen en ik wil 500 euro sparen, dan gaan we terugrekenen wat zij dan per keer zou moeten sparen. De hele groep helpt mee zodat zij dat ook gaat halen. Als ze haar doel niet haalt, dan ga je kijken wat je anders zou kunnen doen. Het is echt om elkaar te motiveren, stimuleren, inspireren, en ook wel een beetje met een stok achter de deur.

De tijdsinspanning is klein. De meeste groepen komen elke twee weken samen en dan een uur of anderhalf uur, hooguit twee. Dat mag de groep zelf bepalen, dus het kost weinig tijd of moeite. Ze mogen zelf bepalen op welke dag zij willen samenkomen of hoe lang zij willen sparen. In de basis gaat alles in één grote geldkist en bijvoorbeeld Hanadi neemt de kist mee naar huis. Maar voor de veiligheid heeft zij niet zelf de sleutel, die bewaart ik en nog een tweede persoon. Mocht ik een keer uitvallen, dan moet de geldkist wel open kunnen. En mee naar huis hoeft natuurlijk niet. Op de plek waar je steeds samenkomt kan de geldkist ook achter slot en grendel worden bewaard. Als de groep dat allemaal niet fijn vindt, dan hebben we ook persoonlijke spaarpotjes. Dat zijn blikjes die je niet zelf kunt openmaken.' Hanadi: 'Er zit een sticker van Cash2grow op, dus zij kunnen sowieso geen andere gebruiken...'

Wat als je snel geld nodig hebt?

Monica: 'Wat je vaak ziet bij mensen die sparen, is dat ze het gespaarde snel weer opnemen. Maar dat kan nu dus niet zo makkelijk, al blijft het wel jouw geld. Stel dat je wasmachine stuk gaat en je hebt echt dat spaargeld nodig om een nieuwe te kopen, dan kan dat altijd.' Hanadi: 'Zij moeten overleggen met de groep of dat kan. Wij zijn hier om geld te sparen en niet om te lenen of een bedrag te krijgen.' Monica: 'De groep zelf bepaalt of ze ook willen lenen of niet. Maar oorspronkelijk

hoort dat niet bij de opzet. Het is niet alleen maar dat sparen. Het is vooral ook nieuwe mensen leren kennen, een stuk financiële educatie – natuurlijk is dat een zwaar woord, maar ook tips en trucs hoe je handig met geld omgaat, en gezelligheid.' Hanadi: 'Meestal zie ik dat als mensen elkaar niet goed kennen, dan willen zij ook niet samen sparen in dezelfde geldkist.' Monica: 'Ik heb zelf ook een spaarkring en dat zijn allemaal oud-Geld & Grip deelnemers en die willen inderdaad in blikjes sparen. Maar het kan best zijn dat zij in de volgende spaarperiode zeggen: och, het kan nu ook wel in een geldkist. En er zijn ook bestaande groepen die elkaar al heel lang kennen en alles in één geldkist bewaren.'

Wat is nou een echt voordeel van een spaarkring?

Monica: 'Veel mensen zeggen dat ze wel willen sparen, maar die doen het niet. Het opnemen van het geld is minder makkelijk, dat speelt ook mee. Het levert ook sociale contacten op en tips en trucs. Want als je met z'n allen zit en het hebt over de zorgverzekering, bijvoorbeeld, dan weet de een dit en de ander weer dat. Dus het helpt je ook om überhaupt te kunnen sparen, omdat je gewoon handiger met je geld omgaat.' Hanadi: 'Het heeft ook met de cultuur te maken. De vrouwen willen nieuwe mensen leren kennen, de taal onder de knie krijgen. De mannen regelen doorgaans de geldzaken, maar zij (de vrouwen, red.) hebben nu beter zicht op wat zij kunnen doen. En zij hebben veel nieuwe woorden gehoord. Over de Belastingdienst wisten zij niets, over regelingen van de gemeente wisten zij niets. En het is ook tegen de eenzaamheid. Zij hebben hun eigen kleine kring, maar zij hebben geen gelegenheid om samen te komen. De kinderen zijn aan het spelen of leren via Together na schooltijd, dus dan is het ook veilig om het over geld te hebben. Het is niet zo makkelijk om met andere mensen over geld te praten.' Monica: 'Het is echt een veilige omgeving om juist wel over geld te praten. In een bestaande groep is dat vertrouwen er wel, maar je ziet ook bij een nieuwe groep dat dat vertrouwen snel opbouwt, juist omdat het over geld gaat.' Hanadi: 'Bij mijn groep komen de vrouwen elke keer met een gerecht dat zij zelf hebben gemaakt. Heeft met hun cultuur te maken; zij koken iets en laten anderen proeven. Dat is goed voor hun zelfvertrouwen: ik kan iets doen en niet alleen maar thuiszitten en niets hebben om met mijn man over te praten. Ze hebben nu een plek waar zij alles kunnen loslaten en het gezellig hebben met elkaar.'

Rolverdeling en persoonlijke groei

Monica: 'Het leuke is dat we werken met contant geld. Het gaat zo:

Hanadi Albitar (l) en Monica Helbig

de spaarkring begint met het sparen op zich en dat moet strak en goed gebeuren. Geen fouten maken, alles goed noteren, pas daarna kan het heel gezellig worden en kun je onderwerpen bespreken. Iedereen in de groep heeft een taak. De een is voorzitter, de ander is boekhouder, je hebt geldtellers, een kashouder, sleutelhouders. Dan het sparen: jij wilt deze week bijvoorbeeld tien euro sparen, dat geld breng je naar de geldteller en de boekhouder noteert hoeveel jij hebt gespaard. Daar teken je voor met je handtekening. Uiteindelijk komt al dat geld op een schaal en heeft iedereen zijn spaargeld ingelegd. Dan gaan de geldtellers nog een keer tellen, heel zichtbaar. Er is vertrouwen, maar dit moet ook transparant verlopen: is al het geld aanwezig? Transparantie staat gewoon voorop. En dan heb je bijvoorbeeld honderd euro met zijn allen gespaard. Dat is toch hartstikke mooi?! Dan gaat het in de geldkist of in het blikje. Het idee van het contante geld, het zien stapelen en dat het in de boekhouding wordt verwerkt; het helpt ook met je vaardigheden en een stukje zelfontwikkeling daarin.' Hanadi: 'En deelnemers kunnen natuurlijk makkelijker leren en meer zelfvertrouwen krijgen. Als ik voorzitter ben, dan moet ik ook echt voorzitter zijn. Ik heb gemerkt dat je daardoor zelfvertrouwen krijgt. Degene die niets over boekhouden weet zit naast een andere boekhouder. De eerste keer was het te moeilijk en werkte zij alleen met stempels, net als vroeger op school. Maar de derde keer zei zij: oké, ik ga het doen.' Monica: 'Normaal gesproken gaat de boekhouding met cijfers en formulieren waarop staat wat ieder heeft gespaard. Maar voor spaarkringen, waarbij het Nederlands bijvoorbeeld lastig is of het te ingewikkeld wordt, hebben we ook stempeltjes. De groep bepaalt hoeveel een stempel waard is – twee euro, vijf euro – en dan krijg je zo een stempelboekje en kun je zien hoeveel gespaard is. Als er een groep is die niet samen in een geldkist wil sparen, dan bedenken we iets anders. Of als boekhouden echt te ingewikkeld is, dan gaan we daar wat voor bedenken. Cash2grow 'kweekt' die spaarkringen, maar uiteindelijk is het doel dat de groep

zelfstandig is, zijn eigen beslissingen neemt.'

Als je doel behaald is voor dit jaar, hoe gaat het dan verder?

Monica: 'De groep bepaalt hoe lang een periode duurt, gemiddeld dus negen maanden. Je hebt een leuke, feestelijke bijeenkomst, wat lekkers erbij, en je zorgt dat iedereen wordt uitbetaald uit de grote geldkist of ze mogen allemaal hun blikje openen (met een blikopener...). Daarna kan de groep zelf bepalen of zij een nieuwe periode willen starten en of iedereen weer wil meedoen.' Hanadi: 'Voor het eind van de spaarperiode in mijn groep, hebben mensen aangegeven wel door te willen. Al verheugen zij zich vooral op het eindfeest. Dus eerst feest en daarna gaan we weer starten!'

Hoe ziet jouw rol eruit in de praktijk?

Monica: 'Als regiocoördinator zorg ik dat nieuwe spaarkringbegeleiders opgeleid worden, ik coach de spaarkringbegeleiders ook de eerste keren, zodat het allemaal mooi loopt. Maar wat ik belangrijk vind, is dat mensen zien dat het leuk is om eraan mee te doen, te kijken wat het je brengt. Zoals Hanadi; zij was eerst deelnemer in een spaarkring en nu is zij spaarkringbegeleider. Dat is een stukje persoonlijke ontwikkeling en dat zien we meer. In Assen hebben we iemand die werkt bij een welzijnsorganisatie, die hebben we opgeleid en gaat als spaarkringbegeleider aan de slag. Het kan ook een beroepskracht zijn.' Hanadi: 'Ik wilde het gevoel leren kennen van de leden, en dat is echt leuk! Kijk hoe de vrouwen er naar uitzien wanneer zij naar de ene of de andere bijeenkomst komen. Het was in het begin te moeilijk om over geld te praten. Niet iedereen voelde zich veilig om over geld te praten.' Monica: 'In principe geldt binnen een spaarkring dat je niet meteen aan iedereen vertelt wat je verdient, hoeveel je uitgeeft en waaraan. Het gaat er puur om dat je dat bedrag per keer kunt sparen. Je hebt het wel over geld, maar je hoeft niet je hele persoonlijke hebben en houden te delen met iedereen.' Hanadi: 'Privé blijft wel privé.'

Voor meer informatie, kun je contact opnemen met Monica Helbig via m.helbig@cash2grow.nl.

